

UNIVERSITETET I BERGEN

KANDIDAT

242

PRØVE

JUS213-1 0 Erstatningsrett

Emnekode	JUS213-1
Vurderingsform	Skriftlig eksamen
Starttid	13.02.2026 08:00
Sluttid	13.02.2026 14:00
Sensurfrist	--
PDF opprettet	29.04.2026 14:11

Seksjon 1

Oppgave	Tittel	Oppgavetype
1	JUS213-1 Erstatningsrett våren 2026	Langsvar

1 JUS213-1 Erstatningsrett våren 2026

Bokmål

Eksamen i

JUS213-1 Erstatningsrett

Fredag 13.02.2026 kl. 09.00 – 15.00

Absolutt ordgrense: 4000 ord

Inspira gir ikke beskjed når denne grensen overskrides, så det er ditt ansvar å sikre at besvarelsen som leveres er innenfor denne grensen. Antall ord kan du til enhver tid se nederst til høyre i skriveruten.

Antall ord skal føres øverst på første side av besvarelsen

Vi minner om følgende fra fakultetets utfyllende regler:

§ 4-1 Krav til ordgrense, selvstendighet og kildehenvisning

3. I oppgave med ordgrense, skal antall ord oppgis på besvarelsen. Feilaktig angitt antall ord kan bli å vurdere som forsøk på fusk.

d) For eksamensoppgaver med absolutt ordgrense, vil overtredelse av ordgrensen føre til underkjennelse av besvarelsen.

Sensur faller **fredag 20.03**, etter kl. 14.00, og du finner resultatet i Studentweb. Informasjon om trefftid kunngjøres i Mitt UiB.

Praktikumsoppgave:

Kjell Arne var 50 år gammel og ansatt som vaktmester i firmaet Sentrum Byggdrift A/S. Firmaet leverte vaktmester- og vektertjenester døgnet rundt til en rekke eiendommer i byen. En av de faste oppgavene til firmaet var tilsyn med det moderne leilighetskomplekset Elvebredden Park. Bygget inneholdt 80 leiligheter av høy standard og et næringslokale. Selv om leilighetskomplekset holdt høy kvalitet, var bydelen ellers belastet med arbeidsledighet og rusproblemer. Vinningskriminalitet var utbredt i området. Beboerne i sameiet Elvebredden Park betalte derfor ekstra for vakthold og hyppige tilsynsrunder, minst én gang i uken og gjerne på kveldstid.

En kveld ankom Kjell Arne Elvebredden Park rundt klokken 21.00 for en ordinær befarings. Han sjekket først at den automatiske garasjeporten lukket seg som den skulle. Sameiet var plaget med at uvedkommende smatt inn før porten gikk ned, og Kjell Arne var nøye med å se at portmekanismen fungerte. Garasjelegget inneholdt flere boder satt sammen av vegger av gjennomsiktig metallgitter og en dør av metallgitter med hengelås på. Innholdet i bodene var derfor godt synlig utenfra. De fleste beboerne oppbevarte kun bildekk og sportsutstyr i bodene, men Kjell Arne la merke til at flere beboere hadde sikret eiendelene sine ekstra godt. Flere boder var utstyrt med en batteridrevet Arlo-kameraenhet montert på innsiden av gitteret. Kameraet sendte varsel til eierens mobiltelefon ved bevegelse.

Fra garasjen kunne man også komme inn til et avlåst bodrom i kjelleren. Dette rommet inneholdt kun noen få boder og var tilgjengelig for beboere med systemnøkkel. Kjell Arne gikk inn i

det avlåste bodrommet. I det innelåste rommet var det også ventilasjonskanaler, kabelbroer for fiber og rør for både tappevann og sprinkleranlegg. Det var en del av driftsavtalen at Sentrum Byggdrift skulle ha tilsyn med disse installasjonene.

Under inspeksjonen oppdaget Kjell Arne en dam på betonggulvet. Vannet stammet fra et rør og rant ned langs veggen og inn i en bod som tilhørte seksjonen for næringsvirksomhet. Boden ble disponert av Lydspesialisten A/S, en butikk i første etasje som solgte kostbart lydutstyr. I påvente av et bedre lager, brukte butikken denne boden til mellomlagring av varer. Varene i boden var ikke skjult med presenning eller plater. Det var heller ikke montert alarm eller kamera.

Kjell Arne så gjennom gitteret at vannet hadde rent inn i boden og snart ville nå flere esker med elektronikk som tilhørte Lydspesialisten. Han forsøkte forgjeves å finne stoppekranen for rørsøyfen der lekkasjen kom fra. Klokken nærmet seg 22.00. Han hadde ikke telefonnummeret til eieren av Lydspesialisten, og han visste at vannet raskt vil ødelegge eskene. Kjell Arne bestemte seg for å handle raskt.

Kjell Arne gikk til vaktmesterens fellesbod i leilighetskomplekset og hentet en boltesaks. Han returnerte til boden, klippet over hengelåsen på døren og gikk inn. Kjell Arne tenkte at han burde ha varslet arbeidsgiveren, men han tenkte at det hastet. Han begynte å flytte eskene bort fra det våte området.

Da han løftet på eskene, så han merkelappene. Eskene inneholdt blant annet eksklusive hodetelefoner og kompakte forsterkere av merket Bang & Olufsen. Flere av eskene var små, lette og inneholdt varer til flere ti-tusen kroner stykket. Kjell Arne ble stående og se på varene.

Kjell Arne hadde diagnosen kleptomani, en impulskontrollforstyrrelse preget av manglende evne til å motstå trangen til å stjele. Han hadde tidligere gått til behandling for lidelsen, hvor han hadde lært at det avvikende atferdsmønsteret kunne utløses av indre spenning og stress. Kjell Arne var for tiden i en svært vanskelig privat situasjon og var tynget av en stor forbruksgjeld.

Kjell Arne kjente at fristelsen ble for stor. Han gikk raskt til vaktmesterboden igjen og hentet en svart søppelsekk. Han gikk så tilbake til bodrommet og fylte sekken med flere esker kostbar elektronikk. Deretter fant han frem en ny hengelås fra lommen, som lignet den han hadde klippet av. Han låste boden med den nye låsen. Han bar sekken ut i bilen sin før han hentet verktøy for å reparere lekkasjen.

Kjell Arne var nervøs for at noen skulle komme. Han fant koblingen på vannrøret og surret litt tettetepe rundt, nok til at dryppingen avtok midlertidig. Han forlot bygget like etterpå.

Dagen etter Kjell Arnes befaringsoppdaget en beboer at det var vann på gulvet i det avlåste bodrommet. Beboeren varslet styret i Elvebredden Park umiddelbart. Styret sendte samme dag ut en e-post til alle seksjonseierne om lekkasjen og oppfordret eierne av bodene i det avlåste bodrommet til å se etter skader.

Daglig leder i Lydspesialisten dro samme dag for å sjekke boden i det avlåste bodrommet. Ved opptelling av varene oppdaget han at en betydelig mengde varer var borte. Etter et par uker med etterforskning kom det frem at Kjell Arne hadde stjålet varene i boden. Varene var imidlertid videresolgt og pengene hadde blitt brukt til å nedbetale gjeld.

Lydspesialisten rettet krav om erstatning på 650 000 kroner mot Kjell Arnes arbeidsgiver Sentrum Byggdrift A/S. Erstatningskravet ble ikke behandlet under straffesaken mot Kjell Arne og Lydspesialisten stevnet derfor Sentrum Byggdrift A/S for domstolene.

Lydspesialisten mente Sentrum Byggdrift var erstatningsansvarlig etter arbeidsgiveransvaret. Sentrum Byggdrift bestred ikke at Kjell Arne hadde begått forsettlig tyveri da han utførte arbeidsoppdraget. Tyveri og innbrudd var imidlertid utenfor det en arbeidsgiver med rimelighet kunne regne med. Kriminelle handlinger var i strid med arbeidsgiverens interesser. Denne typen skadevoldende handlinger falt derfor utenfor arbeidsgiveransvaret.

Ifølge Sentrum Byggdrift måtte det være opplagt for Lydspesialisten at risikoen for tyveri fra boden var stor. Det var i seg selv uvanlig å oppbevare så verdifulle varer i en bod ment for husholdningsgjenstander. Varene lå utildekket i boden, som heller ikke inneholdt ekstra tyverisikring.

Lydspesialisten anførte på sin side at Sentrum Byggdrift burde hatt bedre sikkerhetsrutiner i relasjon til sine ansatte. Kontrakten Elvebredden Park hadde med Sentrum Byggdrift gjaldt nettopp beskyttelse mot denne typen risiko. Det var flere kontrollrutiner Sentrum Byggdrift kunne

hatt som var anbefalt i sikkerhetsbransjen. Selskapet gjennomførte ingen kredittsjekk før ansettelse, noe som Datatilsynet åpnet for der ansatte hadde tilgang til store verdier gjennom nøkkelsystemer. En slik sjekk ville ha avdekket Kjell Arnes alvorlige økonomiske problemer, som i bransjen ble regnet som en klar risiko for underslag og tyveri. Firmaet hadde heller ingen rutiner for «alenearbeid». Det var vanlig å kreve at ansatte meldte inn avvik eller ekstraordinære hendelser.

Sentrum Byggdrift bestred også disse anførlene. Selv om selskapet hadde redusert omfanget av sikkerhetsrutiner det siste året, var Kjell Arnes kleptomani en uvanlig risiko ved arbeidstakeren selv og ikke et utslag av arbeidsoppgavene på jobben. Det var heller ingen tilgjengelige opplysninger om at Kjell Arne hadde begått slike handlinger før.

Sentrum Byggdrift A/S bestred også omfanget av kravet. Dersom domstolen mot formodning skulle komme til at Sentrum Byggdrift A/S var ansvarlig måtte ansvaret avkortes. Lydspesialisten hadde i stor grad medvirket til skaden ved egen skyld.

Drøft og ta stilling til om Sentrum Byggdrift A/S er erstatningsansvarlig for Lydspesialisten A/S' økonomiske tap og hvor mye kravet eventuelt skal avkortes på grunn av skadelidtes medvirkning.

Det skal ikke drøftes om Kjell Arne har handlet forsettlig under ansvarsgrunnlaget.

Det skal heller ikke drøftes om erstatningskravet skal lempes etter skadeserstatningsloven § 5-2.

Teorioppgave:

Redegjør for hvilke overordnede vurderingstema som inngår i avgjørelsen av om det foreligger et defektansvar etter produktansvarsdirektivet av 23. oktober 2024 art. 7 nr. 1.

Redegjørelsen skal også inkludere momentene i art. 7 nr. 2, bokstav a, b og f.

Praktikumsoppgaven skal utgjøre omtrent 75% av besvarelsen. Teorioppgaven skal utgjøre omtrent 25% av besvarelsen.

Vedlegg: produktansvarsdirektivet 23. oktober 2024 artikkel 7.

10. februar 2026
Anne Marie Frøseth
Emneansvarlig

Skriv ditt svar her...

Antall ord: 3977

Spørsmål 1

Det overordnede spørsmålet er om Sentrum Byggdrift A/S kan holdes erstatningsansvarlig for Lydspesialisten A/S' økonomiske tap som følge av Kjell Arnes tyverier.

Det følger av skadeserstatningsloven (skl.) § 2-1 nr. 1 første punktum at "arbeidsgiver" er erstatningsansvarlig for "skade" som "voldes" "forsettlig eller uaktsomt" under "arbeidstakers" "utføring av arbeid eller verv for arbeidsgiveren". Hensyntatt til "de krav skadelidte med rimelighet kan stille til virksomheten".

En alminnelig språklig forståelse av "skade" tilsier en uønsket personell eller materiell forringelse. Det følger av forarbeidene at vilkåret viser til det alminnelige skadevilkåret i

erstatningsretten som krever at tapet kan verdsettes økonomisk.

Det er følgelig klart at tyveriet på varene har påført Lydspesialisten A/S (heretter Lydspesialisten) et økonomisk tap, jf. forutsetningsvis skl. § 4-1

Det foreligger en "skade"

Det er følgelig klart at Sentrum Byggdrift A/S (heretter Sentrum Byggdrift) er å anse som arbeidsgiver ettersom de "har noen i sin tjeneste", jf. skl. § 2-1 nr. 2.

Kjell Arne er videre å anse som "arbeidstaker" ettersom han er ansatt og "utfører verv i arbeidsgivers tjeneste", jf. skl. § 2-1 nr. 3

Det er videre ubestridt mellom partene at Kjell Arne har begått forsettlig tyveri. Arbeidstaker har opptrådt "forsettlig"

Videre til vilkåret om "voldes" som etter forarbeidene viser til det alminnelige erstatningsrettslige vilkåret om faktisk årsakssammenheng. Betingelseslæren og uvesentlighetslæren artikulert i P-pilledom II vil gjøre seg gjeldende. Det er i foreliggende sak klart at skaden ikke hadde oppstått dersom Kjell Arne kun sikret utstyret mot vannskader uten å begå det ansvarsbetingende tyveriet. Tyveriet var både en nødvendig og vesentlig betingelse for skaden.

Skaden ble "voldt" av arbeidstaker.

Videre må det vurderes om skaden ble voldt "under utføring av arbeid ... for arbeidsgiveren" og at "arbeidstaker ikke har gått utenfor det som er rimelig å regne med etter arten av virksomheten eller saksområdet og karakteren av arbeidet eller vervet", jf. skl. § 2-1 andre punktum. Det følger av Hjemmehjelpdommen at det er en glidende overgang mellom vilkårene. Det skal også hensyntas de forventninger skadelidte "med rimelighet" kan stille som generelle forventninger til virksomheten.

Det er ubestridt at Kjell Arne har handlet forsettlig. Slik anført er det klart at den kriminelle handlingen var klart i strid med arbeidsgiverens interesser. Det følger imidlertid av Hjemmehjelpdommen, avsnitt 45, at tyverier og forsettlige skadegjørende handlinger foretatt av en ansatt ikke nødvendigvis fritar arbeidsgiver for ansvar. Dommen viser videre til at et viktig vurderingstema er om det forelå en funksjonell tilknytning mellom arbeidstakers arbeidsoppgaver og den skadevoldende handling.

I DnB-dommen ble en bank holdt ansvarlig som arbeidsgiver for tap voldt ved bedrageri av en av bankens ansatte. Høyesterett vektla at den utro tjeneren hadde tilgang til det godet som ble skadet og at det forelå betydelig nærhet mellom hans arbeidsfunksjoner og den skadevoldende handling.

I Rengjøringsbyrådommen kom Høyesterett imidlertid til at arbeidsgiver ble frifunnet ettersom den eneste funksjonelle sammenhengen mellom tyveriene og arbeidsoppdraget var at vaskehjelpene ble gitt tilgang til lokalet hvor tyveriene ble begått.

Spørsmålet blir dermed om det forelå en funksjonell tilknytning mellom Kjell Arnes oppgaver som vaktmester og hans tilgang til boden tilhørende Lydspesialisten.

Det er på det rene at tyveriet ble begått under arbeidstiden ettersom Kjell Arne var på ordinær befaring hos Ewebredde Park, som ParkSentrum Byggdrift leverte vaktmester- og vektertjenester til.

Kjell Arnes rolle som vaktmester innebærer videre at det var en naturlig del av hans arbeidshverdag å avdekke funksjonelle feil, reparere småfeil og generelt føre tilsyn over lokalene han ble leid inn for å ha kontroll over. Arbeidsoppgavene tilsier dermed også at det var nødvendig for Kjell Arnes utføring av arbeid at han hadde nøkkeltilgang til områder som ellers var avsperrert for uvedkommende.

I vaktmesterens yrke vil det også være naturlig at han i visse anledninger kan påføre mindre skader på lokalet for å ivareta større interesser.

I foreliggende sak bemerket Arne seg at vann som stammet fra en rørlekkasje rant inn mot Lydspesialistens bod. Siden boden var utstyrt med elektronikk ville vannet påført store tingsskader på utstyret. Kjell Arne hadde dermed en berettiget oppfordring til å handle ved å klippe opp hengelåsen og bryte seg inn i boden for å avverge skaden.

Dette lå naturlig innenfor hans arbeidsoppgave som vaktmester. Saken skiller seg dermed fra rengjøringsbyrådommen og har klarere paralleller med Dnb-dommen.

Det forelå dermed en funksjonell tilknytning mellom Kjell Arnes arbeidsoppgaver og tilgang til godet som ble skadet.

Videre anfører Sentrum Byggdrift at Kjell Arnes kleptomani var en særegen risiko ved den enkelte ansatte.

I Vekterdommen ble et vekterselskap frikjent etter skl. § 2-1 etter en av deres vekteres forsettlige ildpåtennelse på bakgrunn av hans sykelige "motivasjon for annerkjennelse", ved at han selv kunne melde inn brannen. Høyesterett vektla at den skadevoldende handlingen fremsto som "fjern og ekstraordinær".

Spørsmålet blir dermed om Kjell Arnes handling framstår som fjern og ekstraordinær fra Sentrum Byggdrifts perspektiv.

Det er ubestridt at Kjell Arnes kleptomanidiagnose var en særskilt risiko ved arbeidstakerens person. Det fremgår ikke at han tidligere hadde begått slike handlinger og hans psykiske lidelse kan dermed anses som fjern og ekstraordinær fra Sentrum Byggdrift sitt perspektiv.

Poenget nyanseres imidlertid ved at den ansatte i vårt saksforhold sin diagnose i vesentlig grad skiller seg fra den ansatte i Vekterdommen sin psykiske lidelse.

Kjell Arnes diagnose kan være fjern og ekstraordinær uten at tyverier begått av Sentrum Byggdrifts ansatte behøver å være det. Tyverier og bedrageri gir en særskilt motivasjon som ikke begrenser seg til personer med kleptomani. Det ligger en direkte motivasjon for egen økonomisk vinning ved å begå slike lovbrudd. Det kan dermed argumenteres for at Sentrum Byggdrift burde iverksatt særskilte tiltak for å forebygge at ansatte med svak økonomi hadde tilgang til lokaler som oppbevarte verdifulle gjenstander.

Høyesterett vektla i hjemmehjelpdommen at til tross for at håndtering av penger ikke er en hjemmepleiers primær oppgave så kan det også være en naturlig del av arbeidshverdagen

ettersom det ikke vil være unaturlig at håndtering av pleietrengendes penger blir en del av arbeidshverdagen.

Saksforholdet i vår sak skiller seg fra hjemmehjelpdommen, men dommen vil likevel ha god overføringsverdi. En vaktmester vil ofte ha tilgang til en såkalt universalnøkkel som gir dem tilgang til en stor andel av fasilitetene i bygget der arbeidet deres utføres. Sett i lys av dette er det ikke en unaturlig del av en vaktmesters jobbhverdag at han kan komme i kontakt med både verdifulle gjenstander og kontanter. Dette gir en særskilt oppfordring til arbeidsgiver for å undersøke bakgrunns- og kredittsjekker på selskapets ansatte.

Skadeforvoldelsen fremstår dermed ikke som fjern og ekstraordinær fra Sentrym Byggdrifts perspektiv.

Til tross for at det forelå en viss risiko for tyverier av uvedkommende Skadelidte kan "med rimelighet" ha en berettiget forventning om at virksomheter ansatt for å forebygge tyverier ikke vil begå dem selv. Dermed foreligger det et tillitsbrudd mellom Sentrum Byggdrifts hovedfunksjon og skaden lidt av Lydspesialisten.

Avslutningsvis vil hensynet om økonomisk prevensjon gjøre seg gjeldende. I DnB-dommen påpekte Høyesterett at ved å pålegge arbeidsgiver ansvar for slike handlinger vil styrke arbeidsgivers motiver for å gjennomføre sikkerhetstiltak for at lignede situasjoner ikke oppstår.

For vekter og vaktmesterselskap som antas å vurdere risikobetraktninger ut ifra motivasjoner om egen økonomisk vinning vil det å pålegge ansvar i en slik situasjon føre til en særskilt oppfordring til å foreta bakgrunnssjekker på deres ansatte.

Sett i lys av effektivitetshensynet ville det vært et enkelt og lite kostnadskrevende tiltak for Sentrum Byggdrift å foreta en kredittsjekk på Kjell Arne. Dersom de hadde gjort dette ville de ha avdekket hans økonomiske problemer og de kunne tilpasset seg deretter.

Samlet vektlegges det at håndtering av verdifulle gjenstander anses som en naturlig del av en vaktmesters arbeidsoppgaver. Ved at Sentrum Byggdrift ga Kjell Arne tilgang til store verdier uten å ha foretatt en kredittsjekk på han medfører at de selv har påtatt seg en risiko for skade de vil være nærmest å bære ansvar for.

Kjell Arne har forsettlig voldt skaden "under utføring av arbeid ... for arbeidsgiver" og har ikke "gått utenfor det arbeidsgiver med rimelighet kan forvente" hensyntatt til "de krav skadelidte med rimelighet kan stille til virksomheten".

Konklusjonen er at Sentrum Byggdrift kan holdes erstatningsansvarlig for det økonomiske tapet påført Lydspesialisten ved Kjell Arnes forsettlige tyveri.

Spørsmål 2

Det overordnede spørsmålet er om Lydspesialistens erstatningskrav kan avkortes som følge av skadelidtes medvirkning.

Det følger av skl. § 5-1 nr.1 første punktum at erstatningskravet "kan" avkortes dersom den "direkte skadelidte" har "medvirket" ved "egen skyld".

Ordlyden tilsier at det er en fakultativ bestemmelse som kan komme til anvendelse dersom det virker rimelig basert på en konkret helhetsvurdering, jf. "kan" og "rimelig".

En alminnelig språklig forståelse av inngangsvilkåret "egen skyld" tilsier at skadelidte har opptrådt uaktsomt eller uforsvarlig. Det følger av forarbeidene at vilkåret viser til den ulovfestede skyldregelen, sett fra en alminnelig persons perspektiv i skadelidtes situasjon og rolle.

Det overordnede vurderingstemaet under skyldregelen er om skadelidte burde reagert på risikoen for skade på seg selv og om det forelå effektive og praktisk gjennomførbare handlingsalternativer.

Det er imidlertid sentralt å understreke at skyldvurderingen av skadelidte skal behandles noe mildere ettersom de ofte er satt i en vanskelig situasjon av skadevolder.

Det følger av Hårfønerdommen, avsnitt 47, at risikoens art og grad står sentralt for vurderingen av om skadelidte burde handlet annerledes.

Spørsmålet er om Lydspesialisten hadde oppfordring til å reagere på risikoen for at deres elektronikk kunne komme til skade eller bli stjålet.

Først må det gjøres en vurdering av risikoens art. Vurderingen beror på hvilke typer og hvor alvorlige skader som kunne forekomme.

Ved å oppbevare særlig verdifulle elektroniske gjenstander i et belastet område med tyverier taler det for at utstyret kunne bli stjålet og påføre lydselskapet en uønsket økonomisk effekt.

En person som daglig leder i et selskap som baserer driften sin rundt elektronikk og lydteknologi måtte generelt ha god forståelse for at utstyret var særlig sårbart for eventuelle vannlekkasjer. Ved å oppbevare flere av eskene i pappesker på bakkeplan, uten at de var tildekket av en presenning eller annet vannavstøtende materiale, taler det for at utstyret også kunne bli ødelagt ved en vannlekkasje eller sprinkleranlegg.

Risikoens art taler for at Lydspesialisten burde reagert på risikoen.

Videre skal risikoens grad vurderes, altså hvor sannsynlig det var fra skadelidtes perspektiv at skade kunne materialisere seg.

Det vil være hensiktsmessig å fordele drøftelsen av risikoens grad ved å skille mellom sannsynligheten for tyverier og sannsynligheten for vannskader på utstyret.

Først vil det vurderes hvorvidt det var sannsynlig fra skadelidtes perspektiv at det kunne forekomme tyverier på lageret deres.

Det belastede området rundt Elvebredden Park taler for en forhøyet sannsynlig for tyverier og hærverk. Det legges til grunn i Kabelgrøftdommen at subjektiv kunnskap hos skadelidte vil være av betydning. Det fremgår at utedkommende tok seg inn i bygget ved å smette inn før porten gikk ned. Det var dermed ikke upåregnelig at det kunne foregå tyverier ved bodene. Poenget understrekes ytterligere av at det var vanlig praksis blant beboerne å ha både kamera og kontrollsystem i bodene ved garasjelegget. Det kan argumenteres for at de ansatte i Lydspesialisten burde ha bemerket seg sikkerhetstiltakene gjort av sameiets andre beboere og iverksatt sikkerhetstiltak selv.

Argumentet nyanseres imidlertid ved at Lydspesialistens bod ikke befant seg i det alminnelige garasjelegget, men i et avlåst bodrom i kjelleren. Det fremgår at det kun var noen få

beboere som hadde tilgang til rommet, blant disse var flere tilhørende selskapene som drev næringsvirksomhet i byggets næringslokaler. For at uvedkommende tok seg inn det avlåste bodrommet var det dermed krav om et ekstra ledd av uaktsomhet eller forsettlig handling ved at en med tilgang glemte å låse døren eller bevisst holdt den åpen for å begå tyverier.

Ved at det avlåste rommet var forbeholdt for kun noen få beboere og bedrifter som ofte selv oppbevarer verdifullt utstyr taler det for at sannsynlighet for at døren ble forlatt ulåst var relativt lav. De andre som hadde tilgang til bodrommet hadde egeninteresse av å sørge for at døren forble låst.

Sannsynligheten for at uvedkommende tok seg inn i det avlåste bodrommet må dermed anses som lav til moderat, risikoens karakter for tyveri ga ikke en særskilt oppfordring til å handle. Det vil dermed ikke drøftes hvorvidt det forelå effektive og praktisk gjennomførbare handlingsalternativer for å avverge tyverier.

Videre må risikoens grad ved at vann kunne påføre skader på det elektroniske utstyret vurderes.

Det fremgår at det elektroniske utstyret tilhørende Lydspesialisten lå utildekket og på bakkenivå. Dette til tross for at innelåste rommet inneholdt rør for både tappevann og sprinkleranlegg. Selv om lydspesialisten kun benyttet boden for mellomlagring av elektronisk utstyr var det ikke en ubetydelig sannsynlighet for at det kunne forekomme en vannlekkasje eller at sprinkleranlegget kunne gå av. Alminnelige erfaringssetninger taler dermed for at Lydspesialisten burde iverksatt tiltak for å forhindre at vannet skulle påføre skade på deres produkter. Risiko for skade burde vært enda mer framtreende for de ansatte i lydspesialisten ettersom de er sakkyndige på området, jf. Brannslukkerapparatdommen.

Videre må det vurderes om det forelå effektive og praktisk gjennomførbare handlingsalternativer.

Det første handlingsalternativet lydspesialisten kunne ha gjennomført hadde vært å tildekke lydanlegget med en vanntett presenning over utstyret. Dersom sprinkleranlegget da gikk av ville utstyret i det minste vært beskyttet mot vannskader som kom fra det overstående sprinkleranlegget. Det er imidlertid tvil om tiltaket hadde vært effektivt mot vannet som rant inn i boden ettersom det formet seg som en dam under ifra.

Videre kunne de ha installert kameraenheter på innsiden av gitteret i boden. Kameraenheten ville varslet eierens mobiltelefon dersom den oppdaget bevegelse. Slike enheter var vanlig praksis blant bodeierne. Dersom det forekom en vannlekkasje, slik det gjorde, ville dermed en av Lydspesialistens ansatte fått varsel og kunne fysisk dratt ned for å selv avverge skaden.

Samlet utgjorde vannanleggene i nær tilknytning til Lydspesialistens bod en stor risiko for skade på det elektroniske utstyret. Ved å installere en kameraenhet på innsiden av gitteret ville risikoen for skade vært betydelig lavere. Handlingsalternativet fremstår enkelt og kostnadseffektivt målt opp mot den potensielle skaden størrelse, jf. Epileptikerdommen.

Lydspesialisten har dermed vært uaktsomme og følgelig utvist "egen skyld" ved å unnlate å sette opp en kameraenhet i boden.

Videre må det vurderes om den ansvarsbetingende handlingen "medvirket" til skaden. Det følger av forarbeidene at vilkåret viser til det erstatningsrettslige vilkåret om faktisk årsakssammenheng. Betingelselæren og uvesentlighetslæren fra P-pilledom II vil igjen gjøre seg gjeldende.

Dersom Lydspesialisten hadde installert en kameraenhet innenfor gitteret i boden ville eierens mobiltelefon få varsel. Den store verdien av gjenstandene taler for at eieren hadde frastått fra andre gjøremål for å avverge skaden. Kjell Arne oppdaget dammen rundt 22:00, men det er sannsynlig den hadde vært der noe lenger. Rolleforventninger til voksne personer tilsier at de ofte er våkne på dette tidspunktet. Eieren ville dermed ha fått med seg varselet og straks avverget skaden ved å sikre utstyret.

I tillegg ville det vært en særskilt motivasjon for Kjell Arne å unngå tyveriet dersom det var et kamera på innsiden av boden.

Den skadevoldende handlingen hadde dermed ikke oppstått dersom skadelidtes ansvarsbetingende handling tenkes borte. Den er videre så nødvendig og vesentlig i årsaksbildet av det er rimelig å knytte ansvar til den.

Lydspesialisten har dermed "medvirket" til skaden ved "egen skyld".

Inngangsvilkårene åpner for å foreta en helhetsvurdering av om erstatningssummen kan settes ned eller falle bort ved hensyn til momentene "atferd", "[a]tferdens betydning for at skaden skjedde", "omfanget av skaden" og "forholdene ellers".

Momentet "atferd" viser etter samstemt rettspraksis til en vurdering av den utviste skyldgraden på begge sider. Lydspesialisten har vært uaktsomme ved å unnlate å sikre eget utstyr og dermed belage seg på at tilfeldige forbipasserende måtte gå ut av sin vei for å sikre deres utstyr. Uaktsomheten kan likevel kun anses som simpel ettersom deres ansvarsbetingende handling i hovedsak gjaldt skade på dem selv. Sentrum Byggdrift har imidlertid unnlatt å gjennomføre en kredittsjekk på en person med nær ubegrenset tilgang til leilighetskompleksets lokaler, og dermed også verdisaker.

"[A]tferden" taler mot avkortning.

Videre må atferdens "betydning for at skaden skjedde" vurderes. Ordlyden tilsier at det skal foretas en vurdering av hvem av partene som sto for det mest årsaksmessige bidraget til at skaden oppsto. Det fremgår at Kjell Arne overhodet ikke hadde verken intensjon eller trang til å gjennomføre tyveriet før han så seg nødt til å bryte opp låsen for å sikre Lydspesialistens varer. Lydspesialistens unnlattelse av å både sette opp kamera og pakke inn varene sine i vannnett materiale taler for at deres bidrag var det tyngste for at skaden oppstod.

[A]tferdens betydning for at skaden skjedde" taler for avkortning.

Momentet "omfanget av skaden" viser etter rettspraksis særlig til at alvorlige personskader skal tale klart mot avkortning. I foreliggende sak er det derimot snakk om en tingskade. Momentet tillegges dermed lite vekt i vurderingen.

Det følger av ordlyden og rettspraksis at ved "forholdene ellers" kan forsikringsytelser og andre relevante forhold gjøre seg gjeldende. Det foreligger ingen konkrete holdepunkter for at Sentrum Byggdrift har ansvarsforsikring for en slik type skade. Likevel virker det nærliggende for en virksomhet som leverer vaktmester- og vektertjenester å tegne en ansvarsforsikring som rammer bredt. Vekteryrket spesielt plasserer de ansatte i en posisjon hvor både uaktsom og forsettlig tings- og personskade kan oppstå gjennom maktmisbruk. Dette taler mot avkortning.

Videre fremgår det at Sentrum Byggdrift leverer tjenester døgnet rundt til en rekke eiendommer i en belastet bydel hvor behovet for slike tjenester antageligvis er stort. Dette tilsier at bedriften er av en viss størrelse i et lukrativt marked noe som gjør det mulig for dem å pulverisere tapet ved å innkalkulere kostnadene ved fremtidige vaktmester- og leieavtaler.

"[F]orholdene ellers" taler mot avkortning.

Etter en samlet helhetsvurdering med vekt på momentene i skl. § 5-1 framstår det rimelig at erstatningssummen avkortes. Det legges vekt på at Lydspesialisten hadde en særskilt oppfordring til å iverksette sikkerhetstiltak for å ivareta eget utstyr. Ved å unnlate å gjøre dette påførte de betydelig merarbeid for Kjell Arne som i utgangspunktet ønsket å verne over Lydspesialistens interesser. Likevel vil Sentrum Byggdrift pålegges å bære en større del av tapet ettersom deres grad av uaktsomhet ved å ikke foreta kontrollsjekker av en ansatt boende i en bydel med arbeidsledighet og rusproblemer framstår klart større. Deres uaktsomme rutiner for ansettelse framprovoserer en risiko de i all hovedsak må bære størst risiko for.

Konklusjonen er dermed at erstatningssummen avkortes med 1/4.

Teorioppgave

Oppgaven skal kort ta for seg begrunnelsen for produktansvarsdirektivet, samt redegjøre for de overordnede vurderingstemaene som inngår i avgjørelsen om det foreligger et defektansvar etter produktansvardirektivet av 23. oktober 2024 (heretter PAD) art. 7 nr. 1. og Art. 7 nr. 2 bokstav a, bokstav b og bokstav f.

Begrunnelse for produktansvar

Utgangspunktet for produktansvaret er at produsent kan pålegges å betale erstatningskrav til skadelidte dersom det foreligger en defekt ved produktet og at denne defekten står i faktisk årsakssammenheng til den voldt skaden. Bevisbyrden ligger hos skadelidte, og hen må selv demonstrere defekten og at defekten førte til skaden overfor domstolen.

Det er i en produsents direkte interesse å få produkter ut på markedet og de vil dermed være nærmere å bære risikoen for skade, dersom den oppstår på grunn av en defekt, enn den tilfeldige skadelidte.

Bakgrunn for nytt direktiv

PAD av 2024 er et nytt totalharmoniseringsdirektiv lansert av EU for å sikre at produsentene i EU- og EØS-land skal ha like konkurransevilkår på det åpne markedet samt å styrke forbrukernes vern. Utviklingen av rasktutviklende teknologi gjorde at det var et behov for å implementere et direktiv som også tar for seg autonome KI-produkter, samt senker bevisburden hos skadelidtes når skader forvoldes av høyteknologiske og komplekse systemer.

Det overordnede vurderingstemaet ved avgjørelsen om det foreligger et defektansvar er om:

Produktet avviker fra den sikkerhet en bruker eller allmennheten med rimelighet kan forvente.

Vurderingstemaet er allerede fastslått i norsk rett gjennom den gjeldende produktansvarsloven. § 2-1. (1). Ordlyden ved bestemmelsen deler store likhetstrekk ved lovteksten i PAD art. 7 nr. 1 og er etter alle praktiske formål etablert som gjeldende rett i Norge idag.

Vurderingen baserer seg klart på om det foreligger et avvik fra forventet sikkerhet fra et objektiv perspektiv. Det vil ikke være av relevans hva den enkelte bruker forventer av sikkerhet.

Art. 7 nr. 2 (a)

Det følger av Art. 7 nr. 2 (a) at alle forhold skal tas i betraktning ved vurderingen av om det foreligger defektansvar, inkludert "the presentation and the characteristics of the product, including its labelling, design, technical features, composition and packaging and the instructions for its assembly, installation, use and maintenance"

Ordlyden tilsier at produktet slik det framstår for forbrukeren skal være av betydning for vurderingen av produktansvaret. Vurderingen knytter seg altså til forventninger om sikkerhet til det konkrete produktet og hvordan det framstår utad. For å ta et eksempel ved en brødrister, så skal det ikke vurderes hva som forventes av sikkerhet ved brødrister som produkt generelt, men i hvordan den konkrete brødristeren i seg selv framstod.

Markedsføring generelt vil dermed være av stor betydning. I Malingdommen ble en person utsatt for skader som følge av kjemikaliene i malingen hun hadde brukt til å male rommet sitt med. I vurderingen vektla Høyesterett at malingstypen hadde markedsført seg selv på markedet som et av de tryggeste malingsalternativene, og at det ville ha verdi for hvilken sikkerhet forbrukeren kunne forvente. Det ble likevel ikke tilkjent ansvar ettersom det ikke forelå klart sikrere malingsalternativer. Likevel kan det utledes at markedsføring og et produkts presentasjon vil være sentralt for å vurdere om det avviker fra forventet sikkerhet.

Reasonably foreseeable use of the product

Ordlyden i Art. 7 nr. 2 (b) tilsier at produsent ikke svarer for skade dersom skadeforvoldelsen utarter seg etter en bruk av produktet som ikke var påregnelig for produsent. Det kan dermed brukes som en sikkerhetsventil ettersom det ville vært strengt å pålegge ansvar hos produsenter der skadelidtes atferd sterkt avviker fra det man med rimelighet kan forvente. Det følger likevel ingen automatikk ved momentet og skal som alltid bero på en helhetsvurdering.

I Potetkokerdommen ble en person alvorlig skadet etter at personen brukte beina for å få igang potetkokeren. Skadelidte søkte blant annet erstatningskrav fra produsenten. Høyesterett la imidlertid vekt på at ulykken inntraff som følge av en helt ekstraordinær atferd fra skadelidtes side. Dommen illustrerer at skadelidtes bruk av produktet vil være av betydning og setter dermed grenser for hvor langt produktansvaret strekker.

Relevant product safety requirements

Av momentet i Art. 7. nr. 2 (f) tilsier ordlyden at det skal vurderes om produktet strider med relevante produktsikkerhetsregler, "including safety-relevant cybersecurity requirements". Momentet kan ses i lys av Art. 7 nr. 1 for bedre forståelse.

Ordlyden i Art. 7 nr. 1 supplerer også rent lovtekstmessig produktansvarsloven. § 2-1. (1) ved at vurderingen også inkluderer at et produkt anses som defekt dersom det strider med offentligrettslige regler, jf. "... is required under Union or national law". Det følger imidlertid av fortalen i direktivet at brudd på offentligrettslige regler ikke skal medføre en automatisk presumsjon for ansvar for produsenten. Vurderingen av om det foreligger defektansvar skal bero på en konkret helhetsvurdering.

Dette betyr imidlertid ikke at offentligrettslige regler ikke vil være av betydelig vekt under vurderingen, men heller at slike regler ikke skal få avgjørende effekt. Det følger videre av fortaleavsnittene at dersom det offentlige fjerner produktet fra markedet skal heller ikke dette medføre en automatikk i vurderingen av om produktet er å anse som defekt. Fortalen er dermed tydelig på at det alltid skal foretas en skjønnsmessig helhetsvurdering.

Avslutning

Samlet sett skal Art. 7 ha som formål å vurdere om det foreligger defektansvar gjennom å foreta en helhetlig vurdering av momentene i Art. 7.2 oppstilt etter vurderingstemaet i Art. 7.1 om produktet avviker fra den sikkerheten forbrukerne med rimelighet kan forvente. Forventningen til forbrukerne vil blant annet springe ut fra alminnelige erfaringssetninger, offentligrettslige regler om produktsikkerhet og produktets presentasjon. Kjernen er at defektansvar alltid skal ses i lys av en bredere helhetsvurdering hvor flere faktorer vil gjøre seg gjeldende, men også at det skal være mulig for produsentene å innrette seg etter hva almenheten med rimelighet kan forvente av sikkerhet.

Ord: 3975